

INTERVJU SA ŠABANOM PAJAZITIJEM

Priština | Datum: 26. maj 2007.

Trajanje: 15 minuta

Prisutni:

- Šaban Pajaziti (Intervjuisani)
- Adem Pajaziti (Vodio intervju)

Simboli u transkripciji, neverbalna komunikacija:

() – emocionalna komunikacija

{ } – sagovornik objašnjava nešto gestovima.

Druga pravila transkripcije:

[] - dodatak tekstu kako bi se pomoglo razumevanje

Fusnote su dodaci koji pružaju informacije o mestima, imenima ili izrazima

Adem Pajaziti: Nešto o Drugom svetskom ratu, kad su vas poslali u Bar, tamo, o tome šta ste preživeli tamo?

Šaban Pajaziti: Pa da, prvo smo otišli u Vučitrn, pokupili su nas i odveli, tu smo bili jedno nedelju dana, dok nisu skupili veći broj ljudi i tako smo krenuli tamo prema Kukešu, Prizrenu. I tu smo peške pošli za Albaniju, otišli smo tamo u Tropoju, nisam beležio svako mesto u kome smo bili.

Adem Pajaziti: Koliko godina si tada imao?

Šaban Pajaziti: Bogami, tada sam imao nekih 20 godina, tako nešto.

Adem Pajaziti: 20 godina. Da li je još neko iz Čubrelja bio sa tobom?

Šaban Pajaziti: Da, naravno da je bilo.

Adem Pajaziti: Ili možda iz Srbice?

Šaban Pajaziti: Da, da, bilo je. Bilo je ljudi iz Čubrelja, puno nas je bilo. Bio je Ahmet, Sadik, Zeka, bio je i Aslan, bio je isto i Haljim Dajaku, Isuf Katori. Bilo je onih koje sam poznavao, mnogo ih je bilo. Prešli smo preko neke vode [reke] da bismo stigli u Skadar. Ukrcali smo se po nas sedmorica-osmorica, sećam se da ta voda beše prilično teška, mutna i velika. Prešao sam na onu stranu, stigli smo kod Skadarske tvrđave. Tu smo prespavali.

Adem Pajaziti: Na tvrđavi ste prespavali?

Šaban Pajaziti: Gore tamo na brdu, na tvrđavi.

Adem Pajaziti: Šta je tamo bilo, šatori ili nešto tako?

Šaban Pajaziti: Ne Bogami, bilo je i šatora, bilo je...

Adem Pajaziti: Gde ste spavali, po kućama, je l' bilo kuća ili ne?

Šaban Pajaziti: Ne, nismo spavali po kućama, samo smo spavali na poljani.

Adem Pajaziti: Na poljani, na tvrđavi?

Šaban Pajaziti: Da.

Adem Pajaziti: Da li su vas... da li ste bili okruženi vojskom ili ne?

Šaban Pajaziti: Da, da, bili smo okruženi vojskom, kako da ne. Doveli su nas onako kao da smo...

Adem Pajaziti: Pod pratnjom?

Šaban Pajaziti: Pod pratnjom su nas odveli. Sa dve strane su bili Srbi s oružjem, naoružani, mi smo hodali po četvoro u redu, svuda su bili bataljoni, bataljoni su bili dugi 20-30 metara, 50. Opet smo prešli neku vodu u Skadru, popeli smo se uz greben, neko vreme smo tako išli uzbrdo. Kad smo stigli u Bar, bili smo prvi, ja sam bio, na primer, sa onim mojim drugovima i sa celim bataljonom, mi smo bili prvi. Drugi su tako išli za nama, sa komandom, sa disciplinom. Kad bismo seli da odmorimo, tako bismo sedeli, umorni, u redovima po četvorica, tako smo uvek hodali.

Adem Pajaziti: Vojska vas je pratila s obe strane?

Šaban Pajaziti: Sa one strane vojska.

Adem Pajaziti: Kakav je bio Bar? Brdovit ili ravan?

Šaban Pajaziti: Ne, Bar je bio dole na dnu doline, blizu mora tamo gde smo sišli.

Adem Pajaziti: Spustio si se niz padinu na stene. Jel bilo stenovito dok ste silazili?

Šaban Pajaziti: Spustili smo se do peščanog puta. Kada smo sišli u ravnicu, seli smo, materali su nas da sedimo na ulici takvi kakvi smo došli. I taj bataljon iza nas, mogli smo i njih, mogli smo da ih vidimo, bili su nekih 50 metara iza nas. Jedan od njih je ustao, neka česma za vodu, tu je bila česma, stali su da se odmore kao i mi, a onda se odjednom začuo pucanj, čuli smo glasan prasak iz bataljona iza nas. Tada nismo ništa znali, tamo su bile vojne snage... Tu u Baru, u tom gradu. Odjednom su došli, ne znam kako su uspeli da budu tako blizu, uperili su mašinke u nas, podigli su mašinke, povukli okidač, *trak* {onomatopeja}. Mi smo sedeli, niko nije smeо da se pomeri.

Adem Pajaziti: Jel neko od vas imao neko oružje?

Šaban Pajaziti: Ne, niko. Onda smo ih videli, tamo je nastala neka buka, došla je neka drugarica [partizanka] koja je rekla: “*On je bio borac ‘41. partizan*” [kaže na srpskom] Došao je jedan oficir, nosio je englesku unoformu [uniformi] engleza.

Adem Pajaziti: Ko je ubijen, jel si uspeo da saznaš?

Šaban Pajaziti: Da, znamo, ubijen je neki tip iz Globara.

Adem Pajaziti: Jel si znao kako se zove?

Šaban Pajaziti: A?

Adem Pajaziti: Da li ste uspeli da saznate njegovo ime?

Šaban Pajaziti: Ne Bogami, nismo znali kako se zove, samo da je taj oficir došao prema nama, prošao je kroz nas i otišao do onog bataljona gde je ubijen taj stražar. Onda su dvojica-trojica...

Adem Pajaziti: Samo da te pitam, taj tip iz Globara, da li si svojim očima video da je taj tip iz Globara ubijen?

Šaban Pajaziti: Ne.

Adem Pajaziti: Nisi video svojim očima, ne?

Šaban Pajaziti: Ne, svojim očima nisam, svojim očima nisam to video, samo... onda sam svojim očima video kad su došli...

Adem Pajaziti: Da, ali da li si video tog čoveka, da li si ga video?

Šaban Pajaziti: Nismo videli njegovo ubistvo jer je bilo daleko od nas.

Adem Pajaziti: Ali kasnije si ga video?

Šaban Pajaziti: Tog dana, tog trenutka sam ga video, uspori malo. Oni, taj oficir je otišao i pokušao da ubije pištoljem tog tipa iz Globara. Dvojica drugova, taj iz Globara je bio među njima, on... morali su da mu oduzmu pištolj, tipu iz Globara, njegovi prijatelji su mu oduzeli pištolj. Onda je tip iz Globara imao motku, oficir je pokušao da ga upuca ali nije mogao, jer su druga dva momka stali između njih, dok je ovaj pokušavao da ga udari motkom, momak iz Globara je pokušavao da ga udari motkom.

Adem Pajaziti: Oficira?

Šaban Pajaziti: Oficira. I dok su se približavali, dok su se približili, dok su se približili, tako u toj gužvi su se približavali po njih trojica-četvorica, došli su ispred nas. Nije bio ni dva metara udaljen od mene kad ga je oficir pogodio, odjednom je pao na leđa, prekrštenih nogu i ruku, žut kao vosak, video sam ga svojim očima, bio je blizu nas, blizu celog bataljona, blizu nas koji smo bili napred. Kako mu se oficir približio i upucao ga u čelo, podigao ga je kao... podigao mu je glavu, automat mu je pomerio glavu, taj pištolj. Pao je beživotno, žut kao vosak, tako je pao da je izgledao je kao kad staviš mrtvaca [u sanduk]... tako. Tada je onaj oficir počeo da briše znoj.

Adem Pajaziti: Opiši mi malo tog tipa iz Globara, jel bio veliki čovek, sposoban?

Šaban Pajaziti: Bogami, mali nije bio, bio je baš veliki.

Adem Pajaziti: Veliki, sposoban?

Šaban Pajaziti: I nije bio... bio je prilično star, ne toliko... ne star, 50-60 godina, tako nešto.

Adem Pajaziti: A da li su vam rekli zašto se desio taj incident, zašto?

Šaban Pajaziti: Pa taj tip iz Globara je ustao da popije vodu. Onda ga je taj oficir, taj stražar udario kundakom, on je izvadio pušku, izvadio je pušku i pucao na stražara, ubio ga je. Onda su njegovi drugovi uhvatili topg iz Globara i oduzeli su mu pušku. Onda su stigli do...

Adem Pajaziti: Da, malo pre si to objasnio.

Šaban Pajaziti: Taj oficir o kome sam ranije pričao. I bili smo...

Adem Pajaziti: Onda je oficir nastavio da briše svoj znoj, brisao je znoj?

Šaban Pajaziti: Oficir je brisao znoj, i onda je rekao: "Deset za njega" [kaže na srpskom], "Deset za njega, biće streljanja zbog ovoga što ga je ubio, on bio partizan '41." Poređao je desetoro njih, rekao je: "Još deset [kaže na srpskom]", "Još deset", rekao je, "drugih". Uhvatio ga je i krenuli su, krenuli su, bilo je desetoro njih, onda 19, uhvatio je i mene, i mene je uhvatio, ali hvala Bogu da mi je palo na pamet, jedan moj drug je imao ranac, bio je jedno dva metara od nas, meni se učinilo da je rekao i meni, ja sam ustao, uzeo sam ranac i vratio se, seo sam pored njih. Odveli su 19 osoba. Jedan je bio iz

Rakitnice, jedan iz Kostrca, samo njih dvojicu poznavao, nikog od ostalih nisam znao, znao sam samo ono dvoje koji su otišli.

Adem Pajaziti: Dobro, dakle taj oficir je hteo i tebe da uzme?

Šaban Pajaziti: Da, oficir je rekao... uperio prst u mene {imitira pokret oficira}, činilo mi se da je tražio da i mene uzmu, jer sam bio među onima koji su već bili odvedeni.

Adem Pajaziti: Dakle i tebi su rekli da ideš?

Šaban Pajaziti: I meni su rekli da idem, međutim čim sam ustao, bio sam poslednji, otišlo ih je 19, ja sam bio poslednji, ranac je bio ispred nas, ali nismo smeli da odemo da ga uzmem, da se pomerimo, ranac je bio Ahmetov. I ova ideja mi je na sreću pala na pamet, da se polako sagnem i uzmem ga, dok nisam ustao, uzeo ranac i okrenuo se prema njima. Niko nije rekao ni reč, ni oficir, jer su već otišli. Taman kad su odlazili, uhvatio me je, ali hvala Bogu preživeo sam, hvala Bogu da me nisu videli, ne sećam se šta je bilo, ali znam da sam prošao. Onda su viknuli: "Dig' se" [kaže na srpskom].

Adem Pajaziti: Dobro, ali jel ste pričali o tome, da može da se desi da prebroje ljudi i da se vrate, da li je neko od vas pričao o tome?

Šaban Pajaziti: Nikako, niko nije znao, nikome nije palo na pamet da to i pomene, nikako. Odmah su otišli, oficir je onda rekao "Dig' se" [kaže na srpskom], psujući. Udario je nekoga kundakom, jer smo išli u grupama od po četiri čoveka, uvek. Onda su nas poslali u neki Monopola [zgrada Duvanskog državnog monopolija], bila je velika, bio je Monopol ili ne znam šta je to što je bilo pred nama. Ušli smo unutra, u grupama po dvoje.

Adem Pajaziti: Nisu vas streljali dok ste bili tu?

Šaban Pajaziti: A?

Adem Pajaziti: Nisu vas streljali?

Šaban Pajaziti: Ne, tu nas nisu streljali. Prvo su poslali nas koji smo bili na čelu bataljona, ušli smo u tu zgradu. Kada se napunilo, krenuli smo stepenicama, odjednom se čula pucnjava, *brrrr*. Tada nismo mogli da čujemo ništa spolja, s vremena na vreme neke veće bombe, samo pucanj *vuuu, vuuu, vuuu*, odjekivanje, odjkeivanje. Ušli smo u tu zgradu koja se nalazila blizu ulice, onda smo ustali, ja sam ustao, bila je jedna velika soba sa prozorima iz kojih se pružao pogled na prednji deo ulice. Mnogi od

nas su ušli unutra, napunilo se, onda smo hteli da vidimo šta se tu dešava, valjda su nas videli odatle i nanišanili na prozor kroz koji smo gledali, u zid druge strane, *brrr*. Pogodeni smo, seli smo dole.

Onda sam izašao iz te sobe i otisao da proverim drugu sobu, bila je iz... nekakva kućica, tamo je bio nekakav plato, neka vrsta travnjaka koji je išao pravo vertikalno na gore. Bilo je... činilo mi se da je nekako blizu, znaš da je kućica bila gore na padini. Otvorio sam prozor u hodniku, proverio da li mogu da skočim, jer sam mislio da mogu da skočim do kućice, na travnjak.

Adem Pajaziti: Hteo si da pobegneš?

Šaban Pajaziti: Hteo sam tuda da pobegnem, nije bilo nikoga tu iza, samo šuma, njive, ovaj planina, travnjaci. Onda kad sam pogledao dole, bilo je daleko, rekoh: "Ne, ne mogu da skočim". Jedan tip je rekao: "Jel možemo da skočimo?" Rekoh: "Ne, visoko je, ne možemo da stignemo do kućice". Stali smo, čulo se odjekivanje, samo odjekivanje. Onda se odjednom čulo: "*Prekini paljbu, prekini paljbu!*" [kaže na srpskom]. Sve smo mogli da čujemo sa zvučnika. Onda su stali. Buka od spolja se proredila, tu odakle smo mi sišli. Naravno, bilo je nekih kuća, neke bašte su bile, neke velike masline, mogli smo da ih vidimo dok smo silazili, znaš, pored puta.

Adem Pajaziti: Šta?

Šaban Pajaziti: Masline.

Adem Pajaziti: A, masline.

Šaban Pajaziti: Da. U svakom slučaju, tu su i dalje pucali, dok su u gradu stali. Nakon što su stali, došao je oficir, nosio je englesku uniformu.

Šaban Pajaziti: Koliko je trajala ta bitka, taj pokolj?

Šaban Pajaziti: Taj pokolj je Bogami trajao jedno pola sata, da kažem, ili manje, nije mnogo trajalo, samo pucnjava. Nije dugo trajalo.

Adem Pajaziti: Aha. Da došao je taj oficir...

Šaban Pajaziti: Došao je oficir...